

Præsentation af recovery

Høring om socialpsykiatri

Folketingets Socialudvalg d.7. maj 2012

**Indledning
Produktion til recovery-tilgangen og
Eksempler på internationale erfaringer med
Implementering af recovery-orientering**

v. Pernille Jensen & Jørn Eriksen

1. Hvorfor recovery – og hvordan er det anderledes end at blive rask? Pernille

2. Hvad er så en recovery-orienteret indsats – internationale erfaringer og principper. Jørn

3. Udfordringer/barrierer for at recovery-tilgangen kan slå igennem. Pernille

4. Bud på løsningsmuligheder – med eksempler. Jørn

hvorfor recovery – og hvordan er det anderledes
end at blive rask? Pernille

Recovery som begreb: = At komme sig

• Forskellige definitioner

- Proces og resultat - "in recovery" eller "recovered"
- Indefra og udefra
- Klinisk recovery eller personlig recovery
- Forholder sig til det levede liv i al dets kompleksitet

Recovery

Recovery kan beskrives som en dybt personlig, unik proces, som påvirkes af mange faktorer, heriblandt værdier, holdninger, værdier, identitet, roller, mål og/eller visioner. Det er en måde at leve et meningsfuldt og håbefuldt liv selv med de begrænsninger, som sygdommen medfører. Recovery indebærer udviklingen af ny mening og formål i ens liv mens man vokser udover den psykiske sygdoms katastrofale følger."

(Anthony, 1993)

Recovery

Recovery proces som gør mennesker i stand til at leve, arbejde, lære og deltage fuldt ud i deres samfund. For nogle er recovery evnen til at leve et tilfredsstillende og produktivt liv på trods af et handicap. For andre indebærer recovery en mindskelse eller fuldstændigt fravær af symptomer. Forskningen har vist, at håb spiller en afgørende rolle i den enkeltes recovery "

(New Freedom Commission on Mental Health, 2003).

Recovery som begreb: = At komme sig

**• Man kan komme sig – andre kan ikke komme én!
• Pas på med forenkling – det er komplekst**

- Det er ikke en konkurrence...
- Mennesker kommer sig – og har altid gjort det
- Til alle tider og i alle samfund – i varierende omfang
- Recovery er *ikke* resultat af psykiatrisk behandling

Hvad vi ved i dag:

...at skizofreni og relaterede psykoser bør betragtes som episodiske forstyrrelser med et ret positivt udfald for de fleste patienter. En signifikant del af patienterne. Forventninger er en vigtig faktor i forhold til at komme sig..."

"...at befri patienter, støtte medarbejdere og klinikere fra det kronicitetsparadigme som har domineret tænkningen gennem det meste af det 20. århundrede."

(Harrison et al. 2001, Hopper et al. 2007)

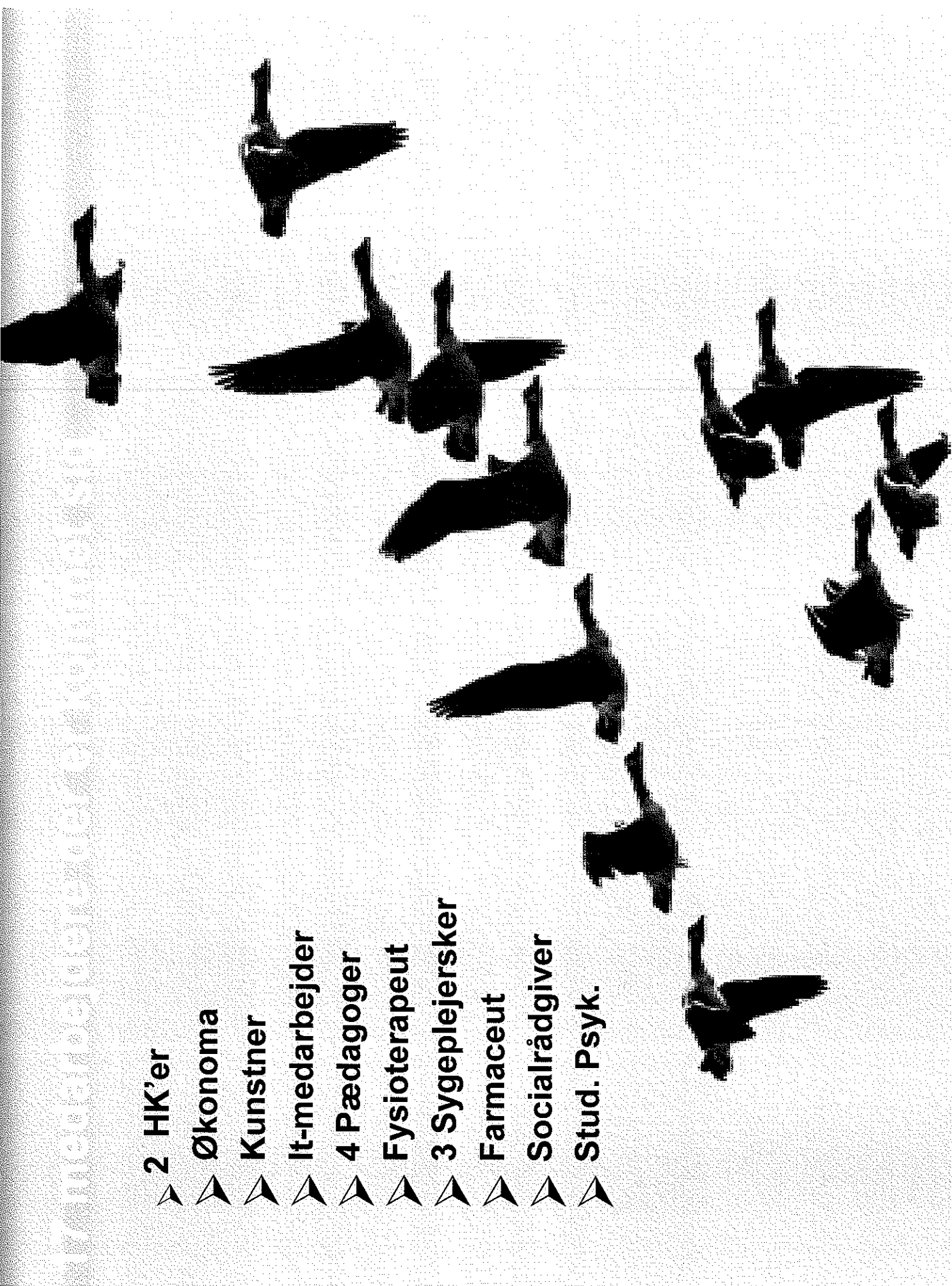

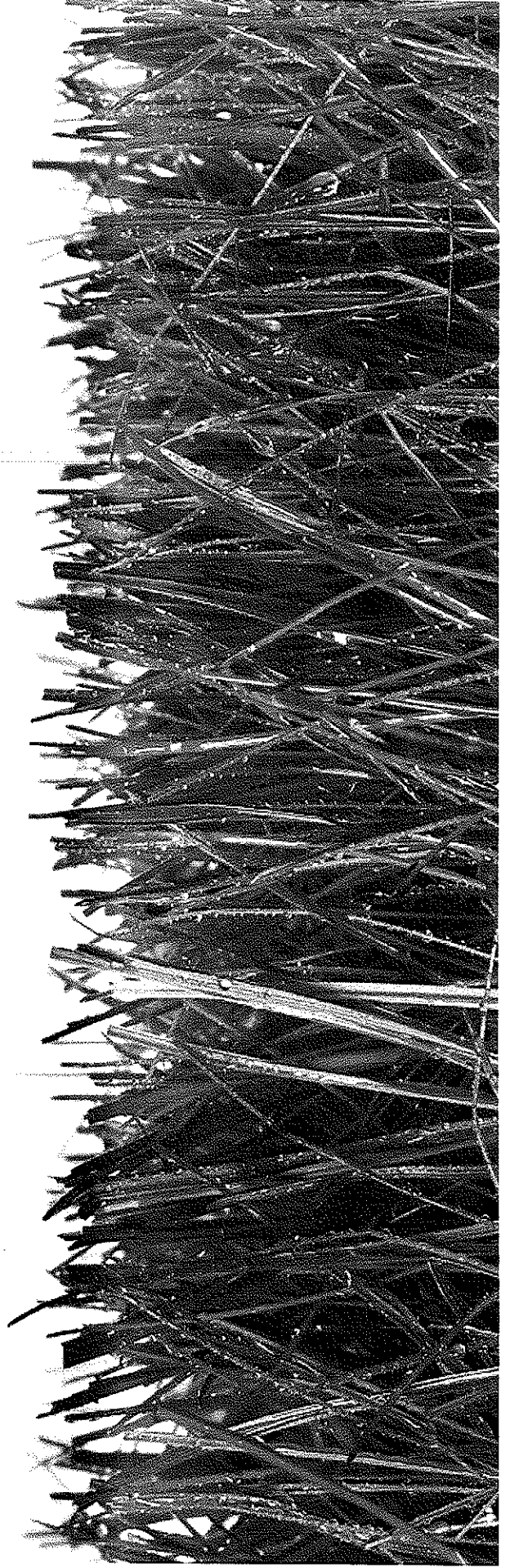
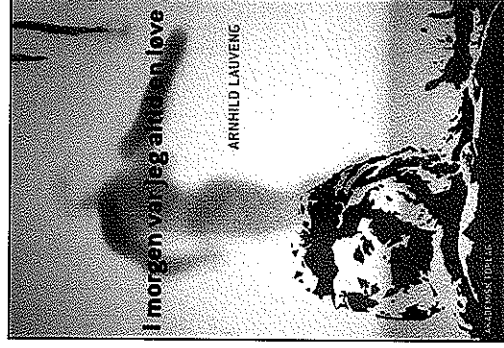
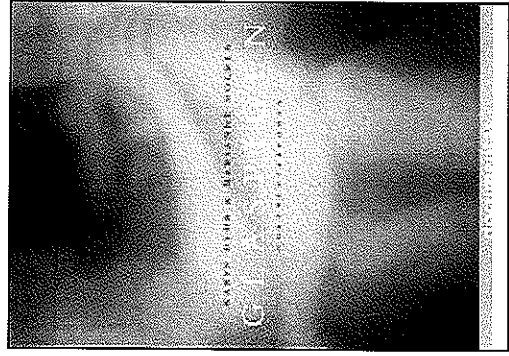
... er så en recovery-orienteret indsats –
... internationale erfaringer og principper. Jørn

-
- 2 HK'er
  - Økonoma
  - Kunstner
  - It-medarbejder
  - 4 Pædagoger
  - Fysioterapeut
  - 3 Sygeplejersker
  - Farmaceut
  - Socialrådgiver
  - Stud. Psyk.

Vi ved hvordan mange kom sig

WHAT ARE YOU THINKING?

Tænkning

- Normaliser
- Krise forståelse
- Skabe Mening
- Få kontrol
- Tilbage til livet

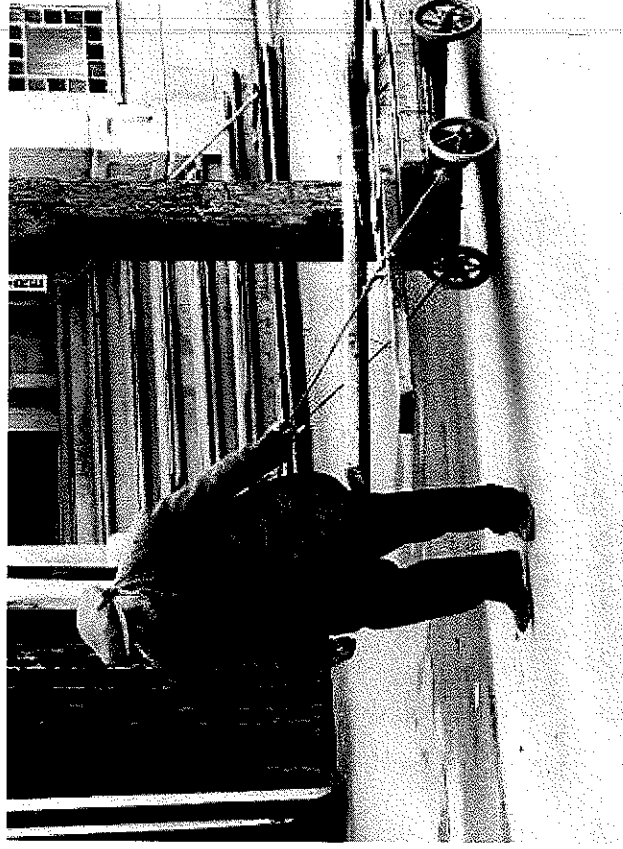

Change the thinking

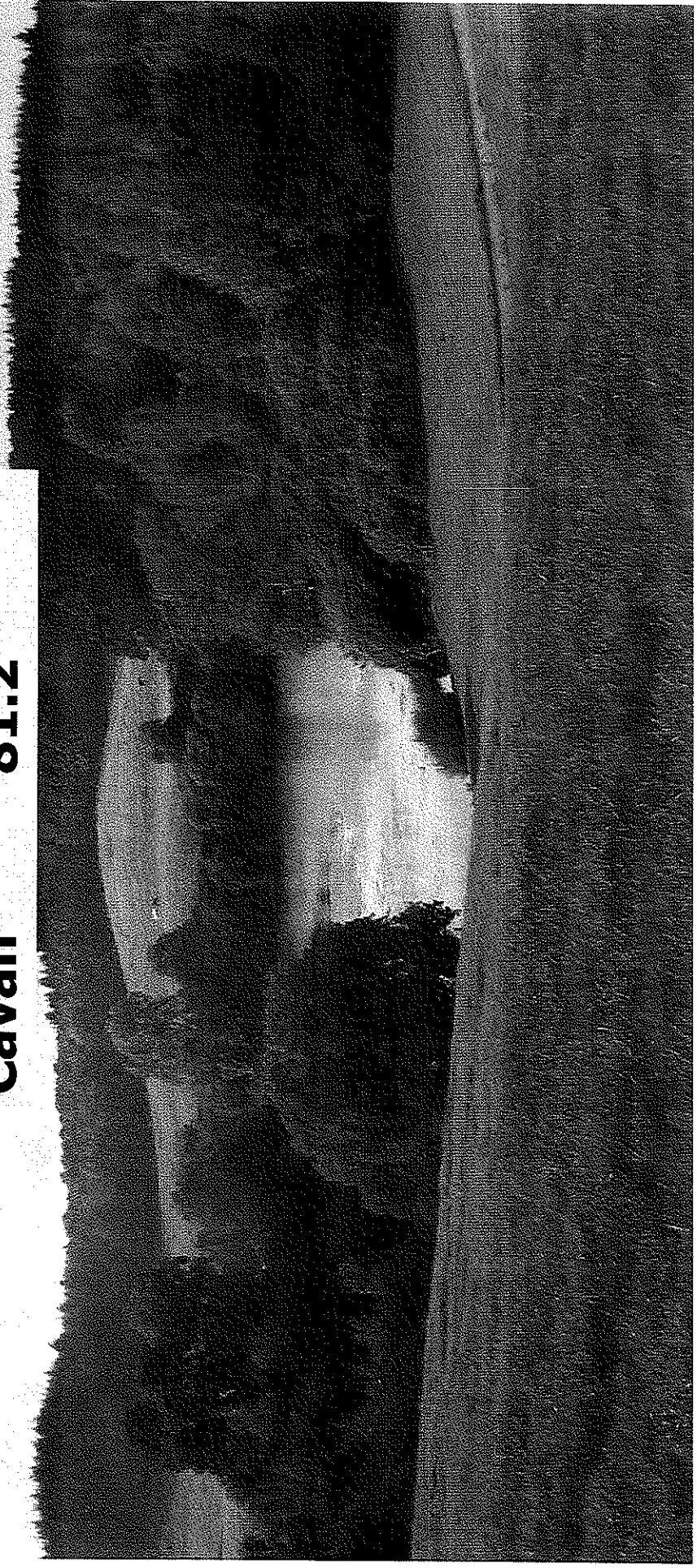
Change the practice

Change the system

Monaghan 44.6

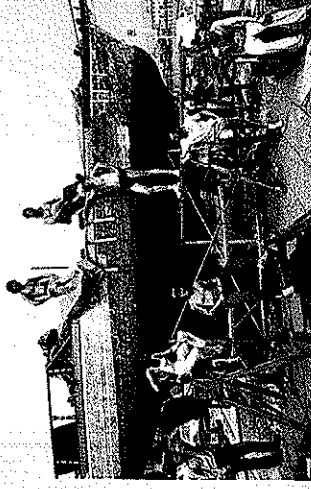
Cavan 81.2

Resultater fra Trieste

- I 2010, er kun 16 personer blevet tvangsbehandlet (7 / 100.000 indbyggere), 2 / 3 overstået indenfor 24 timer
- Abne døre, ingen fastspænding, ingen ECT
- Ingen psykiatriske patienter er hjemløse
- Sociale virksomheder ansatte 600 dårligt stillede personer, hvoraf 30% var psykotiske
- Ingen indlagt på retspsykiatrisk hospital

Five-Year Outcomes for First-Episode Psychotic Patients in Finnish Western Lapland Treated with Open-Dialogue Therapy

Patients (N=75)	
Schizophrenia (N=30)	
Other psychotic disorders (N=45)	
Antipsychotic use	
Never exposed to antipsychotics	67%
Occasional use during five years	33%
Ongoing use at end of five years	20%
Psychotic symptoms	
Never relapsed during five years	67%
Asymptomatic at five-year follow-up	79%
Functional outcomes at five years	
Working or in school	73%
Unemployed	7%
On disability	20%

Udfordringer/barrierer for at recovery-tilgangen kan
gennemføres. Pernille

Blindhed

... at se øje på forudens og de andres fejl og mangler
... er jo det, vi allerede gør...” tro på, at det
... om små tilpasninger

... transformation... er intet mindre end
... Det indebærer dybtgående
... forandringer – ikke i systemets yderkanter, men i
... selve dets kerne. I transformationen opstår nye
... kilder til magt og nye kompetencer udvikles.”

*(The federal Action Agenda fra Department of
Health and Human Services, DHHS, 2005)*

Hvis det skal blive noget virkelig nyt:

Vi skal indledende tilføje, at vi har indledende tilføjet tilføjet som professionelle og professionelle at beslutte os for hvad recovery var og hvordan det skulle implementeres i forhold til mennesker med alvorlige psykiske sygdomme, på en sådan tilsvarende måde som vi før i tiden har gjort andre ting for dem.

Vi vil repræsentere en alvorlig, men ikke desto mindre ganske udbredt misforståelse, som vil dømmes ethvert recovery-initiativ til at mislykkes.

Ligesom recovery tilhører mennesker med psykosociale handicap og ligesom det er op til dem at definere hvad det indebærer, så er nøglen, at mennesker i recovery selv må vise vejen."

(Davidson et al. 2007)

“Disruptive innovation”

• “nice and compatible”

• Kan ikke rummes i medicinsk model

• Bryder med forløbstankegang og specialisering

• Har det dårligt med siloer og standarder

• Bytter rundt på brikkerne:

“You can do it – we can help!”

Medicinsk tilgang

Personligt ansvar, valgmuligheder, genvinde magt

Humanistisk, livshistorie, traume personlig mening, vækst og opdagelse, erfaringsekspertise

Fortælling, eksempel, i kontekst

Fokus på person, håb & drømme, selvbestemmelse

Sundhedsfremme, egne valg, forandring og udvikling

Recovery tilgang

Personligt ansvar, valgmuligheder, genvinde magt

Humanistisk, livshistorie, traume personlig mening, vækst og opdagelse, erfaringsekspertise

Fortælling, eksempel, i kontekst

Fokus på person, håb & drømme, selvbestemmelse

Sundhedsfremme, egne valg, forandring og udvikling

(Mike Slade, 2009)

... og på løsningsmuligheder – med eksempler. Jørn

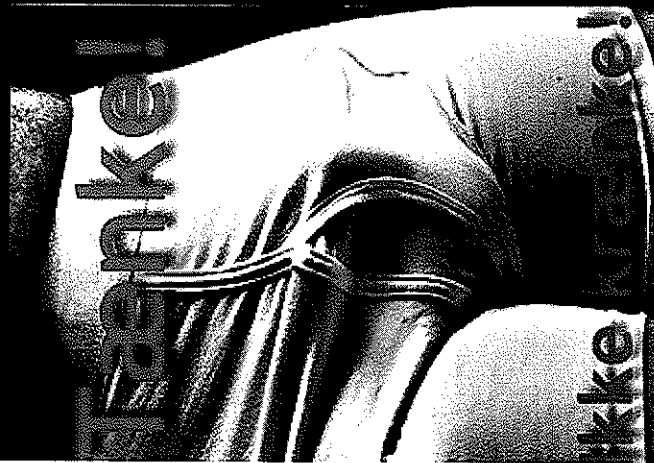
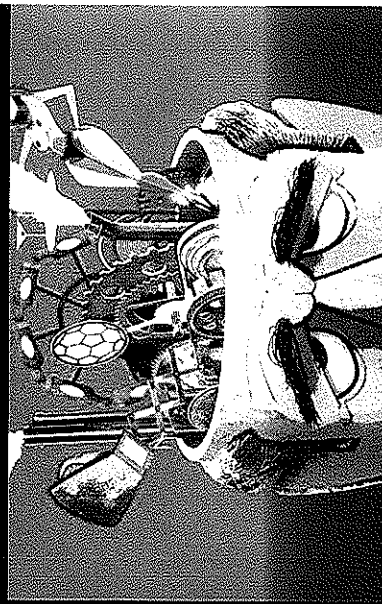

Der er ikke kun en vej!

Sociale Problemer eller Psykisk Sygdom?

To veje?

Psykiatrisk afd.

- Syg
- Skizofren
- Depression
- Personlighedsforstyrrelse
- Medicin
- Tre præparater mod psykoser
- To præparater mod depression
- Benzodiazepin
- ECT
- Ingen samtale om traumer

Slotsvænget

- Normaliser
- Undersøge
- Livshistorie / traumer / "symptomer"
- Forstå
- Skabe mening
- Acceptere / Komme videre
- Samtale / Job / kontrol / selvtilid

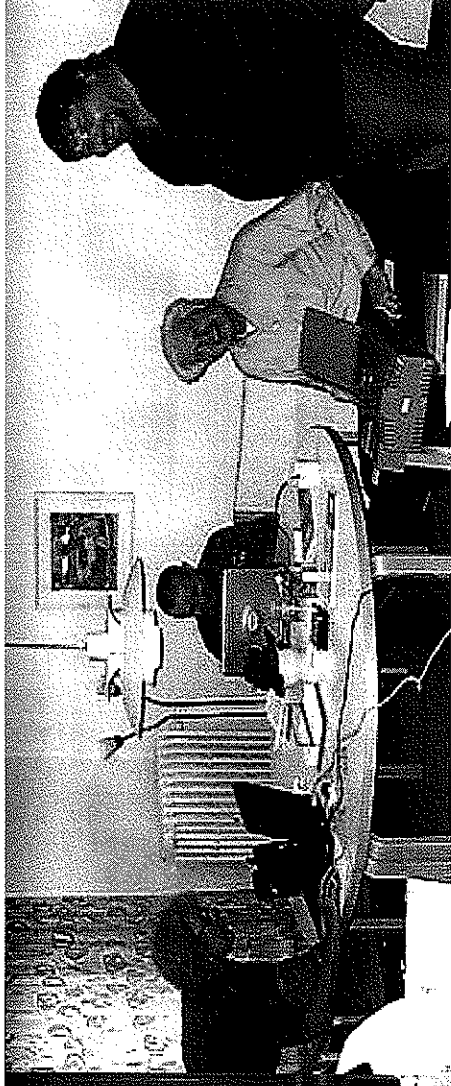
At tale om traumer & galskab

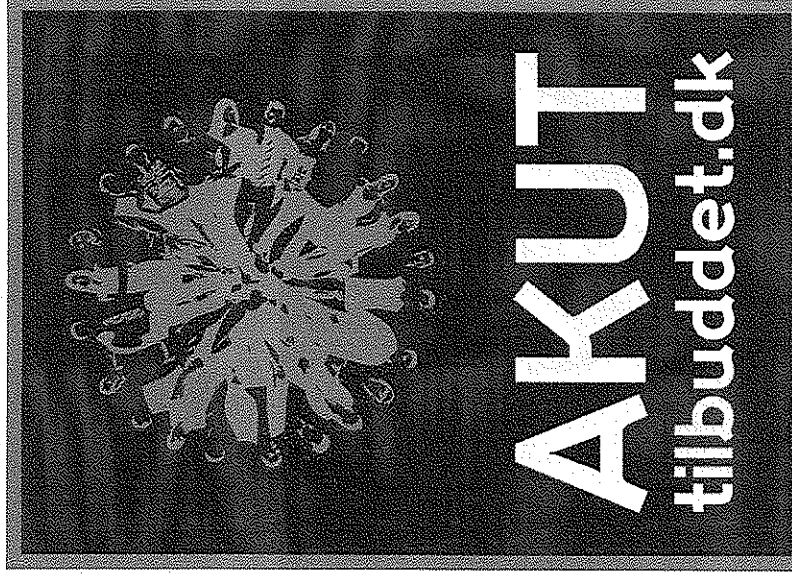

At ændre perspektiv

- Fælles læring
  - Det er muligt at komme sig
  - Hvorfor får man et psykisk sammenbrud?
  - Hvad virker?
  - At lære i fællesskab
  - Fra ekspert til samarbejdspartner
  - Viden – Valg - Empowerment

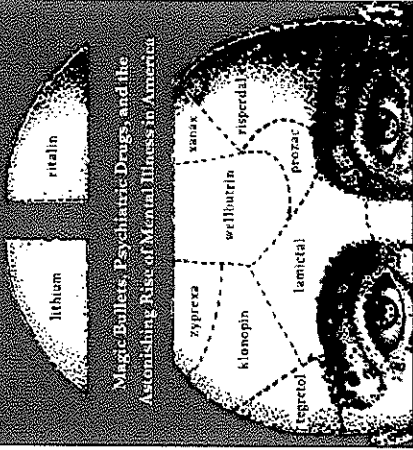
Akuttilbuddet

- Muliggøre inklusion
- Undgå eksklusion
  - Tidlig indsats
  - Undgå institutionalisering
  - Håndtere grundproblemerne

ANATOMY OF AN EPIDEMIC

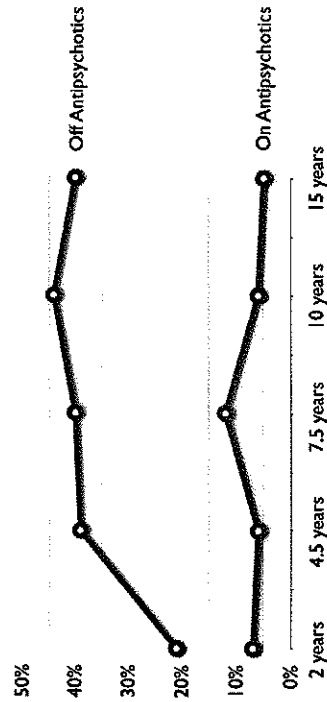

Magic Bullets, Psychiatric Drugs, and the Astonishing Rise of Mental Illness in America

ROBERT WHITTAKER

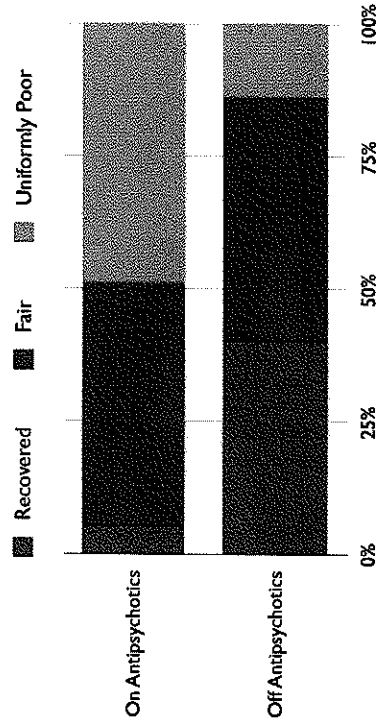
Author of *Mad in America*

Long-term Recovery Rates for Schizophrenia Patients

Source: Harrow M. "Factors involved in outcome and recovery in schizophrenia patients not on antipsychotic medications." *Journal of Nervous and Mental Disease* 95 (2007):406-14.

Spectrum of Outcomes in Harrow's Study

Source: Harrow M. "Factors involved in outcome and recovery in schizophrenia patients not on antipsychotic medications." *Journal of Nervous and Mental Disease* 95 (2007):406-14.

Tak for ordet...

Præsentation af recovery

Introduktion til recovery-tilgangen og eksempler på internationale erfaringer med implementering af recovery-orientering

Pernille Jensen, udviklingskonsulent i Gladsaxe Kommune perjen@gladsaxe.dk
Jørn Eriksen, forstander for de socialpsykiatriske tilbud under Slotsvænget i Lyngby-Taarbæk Kommune jer@ltk.dk

Referencer og supplerende litteratur - en ufuldstændig liste...

Anderson, Deborah og Patricia Deegan (2011). *Barrierer for brugerinddragelse i bestyrelser, udvalg og arbejdsgrupper*. København: Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering

Anthony, William (1993). Recovery from mental illness: The guiding vision of the mental health system in the 1990s. *Psychosocial Rehabilitation Journal*, vol. 16, nr. 4.

Borg, Marit (2007). *The Nature of Recovery as Lived in Everyday Life. Perspectives of individuals recovering from severe mental health problems*. Trondheim: NTNU

Borg, Marit, Pernille Jensen, Alain Topor, Anders J.W.Andersen (2011). Recovery med nordisk blikk. *Tidsskrift for Psykisk Helsearbeid*, volum 8, nr. 4., s.290-292

Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering (2009). *At implementere recovery-orientering. Et nyt udgangspunkt for organisatoriske forandringer*. (Engelsk udgave: Centre for Mental Health, 2009)

Davidson, Larry et al. (2007). Creating a Recovery-Oriented System of Behavioral Health Care: Moving from concept to reality. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, Vol. 31, no. 1, 23-31

Davidson, Larry et al.(2010). How to Recognize a Recovery-Oriented Practice. I: *WAPR Bulletin* no. 26-27, s. 17-19.

Davidson, Larry, Jaak Rakfeldt and John Strauss (2010). *The roots of the recovery movement in psychiatry. Lessons Learned*. Chichester: Wiley-Blackwell

Deegan, Patricia (1988). Recovery: The lived experience of rehabilitation. I: *Psychosocial Rehabilitation Journal*, vol 11, no 4

Deegan, Patricia (2004). At bruge medicinen til at komme sig. Slotsvænget www.slotsvaenget.dk

Deegan, Patricia E. (2007). The Lived Experience of Using Psychiatric Medication in the Recovery Process and a Shared Decision-Making Program to Support It. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, Volume 31, No. 1, s.62-69

Eplov, Lene Falgaard, Lisa Korsbek et al. (2010). *Psykiatrisk & psykosocial rehabilitering – en recoveryorienteret tilgang*. København: Munksgaard Danmark

Harding, C. (1988). Course types in schizophrenia: an analysis of European and American studies. *Schizophrenia Bulletin*, vol. 14, nr. 4

Harding, C. et al (1992). Chronicity in schizophrenia: Revisited. *British Journal of Psychiatry*, 161 (suppl. 18)

- Harrison, G. et al. (2001). Recovery from psychotic illness: a 15 – and 25- year international follow up study. *British Journal of Psychiatry*, 178
- Hemmingsen, Ralf og Josef Parnas(2005). Lægevidenskabelige begreber fordrer indhold. I *Ugeskrift for læger*, 167 (22)
- Hopper, Kim (ed.) et al. (2007). *Recovery from Schizophrenia. An international Perspective. A Report from the WHO Collaborate Project, The International Study of Schizophrenia*. Oxford University Press
- Jensen, Pernille et al.(red.) (2004). *Recovery på dansk*. Århus: Systime Academic
- Jensen, Pernille (2006). *En helt anden hjælp. Recovery i bruger- og pårørendeperspektiv*. København: Akademisk Forlag
- Jensen, Pernille (2008). Recovery – perspektiv og udfordring i socialpsykiatrien. I: Lihme, Benny (red.). *Invitation til socialpsykiatri*. København: Akademisk Forlag
- Jensen, Pernille, Marit Borg, Alain Topor (2010). Återhåntning, bedring, at komme sig: Recovery revisited – ti år efter. *Socialpsykiatri*, nr. 3, s. 20-23.
- Jensen, Pernille; Line Top Abildtrup, Jonny Holme-Pedersen (2011). Gladsaxe Kommune – på vej til en ny psykosocial indsats? *Tidsskrift for Psykisk Helsearbeid*, volum 8, nr. 4., s.345-355
- New Freedom Commission on Mental Health (2003). *Achieving the Promise: Transforming Mental Health Care in America. Final Report*. DHHS Pub. No. SMA-03-3832. Rockville, MD
- Ramian, Knud og Kirsten Frederiksen (2005). *Evaluator med brugerbaggrund – Gør baggrunden en forskel?* Århus: Center for evaluering
- Rose, D., Thornicroft, G. and Slade, M. (2006). Who decides what evidence is? Developing a multiple perspectives paradigm in mental health. I: *Acta Psychiatrica Scandinavia*. 113 (Suppl 429): 109-114
- Runciman, Olga, Mogens Seider, Pernille Jensen (2011). Denmark – on the bumpy road to recovery orientation. *WAPR Bulletin*, vol. 29, december 2011, s. 10-12
- Seikkula, Jaakko og Tom Erik Arnkil (2008). *Sociale netværk i dialog*. København: Akademisk Forlag
- Strauss, John(1989). Subjective experiences of schizophrenia: Towards a new dynamic psychiatry II. I: *Schizophrenia Bulletin*, 15 (2), s. 179-188.
- Topor, Alain (2001). *Managing the contradictions – Recovery from severe mental disorders*. Stockholm: Stockholm University, department of Social Work
- Topor, Alain (2003). *Recovery: At komme sig efter alvorlige psykiske lidelser*. København: Hans Reitzels Forlag
- Topor, Alain (2004). *Fra patient til person: Hvad hjælper mennesker med svære psykiske problemer?* København: Akademisk Forlag
- Warner, Richard (1997). *Recovery from schizophrenia - Psychiatry and political economy*. Second Edition. New York: Routledge & Paul Kegan